Ketabton.com

وړانګه

یوه وړانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندي
بیا پیری په ځای ولاړ وي
او تیري وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانګه

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهررحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین هنریار

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

په ویاړ
د هغه ټولو همریالو
چې د بنیادمو د حقونو ځنې
تېځندې د پښو ځولانې او د -
لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا
رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت
ته ورجګوي او ژوند نور
غوړځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

څوک يې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نور[1] بېدى شي

ځان په ښش ولې ليکه[2] کړي
چې په شتوکې اودرېدى شي

څه په سر آسمانونې يې
که آسمان ځمکه کېدى شي

په مټ څه لره سرپه ده
چې په مټ نړغونېدى شي

په خرډک[3] دې ولې سود[4] شي
چې په خېز نښترېدى شي

د پېړو[5] ټل[6] ته ولې پلى[7]
له بريالو چې ملېدى[8] شي

د بازادار هنر دې نه نړ ده
که نه يې چتي بازېدى شي

ليت او لار چې د مېړه وي
فطرت ټول وجه کېدى شي

۱- نورېدل = بدلېدل، ۲- ليکه = حساب، ۳- خرډک = يوبوټى، ٤- سود = مطمئن

۵- پېړه = ماتې خوړل، ٦- ټل = ډله، جمعيت، ۷- پلتل = يوځاى کېدل، ۸- ملتل = مل کېدل

که سواره لوی فرعونان دي
که کلیم[ع] شي کوڼېدی شي
د برې لاري بند نه دي
که له سر څوک تېرېدی شي

○

لوی کتاب د میړنکارانو
ګډ په وینه کې د ځانانو
بیاد ختوکوکوشتان ټول
الوتونکی باتوران کا

○

د کلیم دودونه خپل کا
ړانسکوره زور جهان کا
پربباسلی او نتلی[1]
د دوران قهرمانان کا

○

هغه څوک چې میړه خپل دی
ټینګ په ننګ او په خپل خېل[2] دي
د زمرو ماړېچي[3] يې ژوند دی
چې د شنو زمرو د سېل دی

۱- نتلی = ناتارشوی، ۲- خېل = هوډ، ۳- ماړېچي = ښکار.

ترمې وینې دی سکروټې
ترمې وینې هم رامبېل[1] دی

د خپل تک دي پاتې شوي
په کولنډه[2] دی که په ښکېل دي

رشی خنګه بې کوندۍ[3] شي
چې څانګۍ[4] همه رشپېل[5] دي

دا طبیب به دې څنګ روغ کړي
چې بې چارې د شا خېل[6] دي

چې د دروزې[7] بې تښې وي
په وینو پړانه غلبېل دي

چې جامه بې کاسیرې[8] وي
څه په چېل[9]، څه که بې چېل دي

د باتور انګۍ[10] وروستۍ ده
مشرۍ که په چارخویل[11] دي

۱- رامبېل = یوګل، ۲- کولنډه = کټخه چې دغوېې، څاروي څټ ته یې اچوي چې د آزاد ګرځېدو نه یې منع وساتي، ۳- کوندۍ = کانې کتې - خلپل، ٤- څانګۍ = درې غابې ٥- رشپېل = چې دغلې رشی پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغنمو دنډ - تیلی، ۸- کاسیرې = بد لمنی ۹- چېل = پروني، ۱۰- انګۍ = یوه لوبه چې وایي انګۍ انګۍ مل دی څوک دی ،
۱۱- چارخویل = قرقره

نه د دین، نه د سا[1] دین دي
خوار متازه د سوئبل[2] دي
شاید بیا خلیل زرغون کړي
"مومنان" تول آذرخیل دي

○

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ځوند په هر اړیکی وي چې
کلیمي ته یې اړتیا ده

○

د جهان د سمام[3] پېښې
وړي تندي باندې مېړونه
د ملځي نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاخون چې "زه یم" نه کړي
خوشې پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولی ځمکه، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزیز

په جرقار چې لرو بر کړي
بلالي رض هغه بانګونه[1]
چې دا ځمکه دخدای کور کړي
دي هغه دخښتن ملونه

ننګيالي دي شاه ميړونه
لکه حق يې کړ ورړه وي
دننګيال په مټ، په توره
دلته ار دخښتن کړه وي
خولې ماتې په فرعون کړي
دننګيال دمزري زړه وي
تورخنګلونه[2] خوندي وي
حق ننګي يې غرين کړه[3] وي
ساه يې واچوي جوش[4] کې
له پيړو پيړو چې مړه وي
دناحق وره[5] بتول پره کړي
وره هغه کړي، چې تل پڅ وي

۱- بانګونه= آذانونه، ۲- تورخنګلي= باطل کاره، ۳- غرين کړه= قلا- سنګو
۴- جوش= تنه ، ۵- وره= بريالي.

د ګیدړ په اوړو نه شي
چې په غرمب د ښتو زمرو شي
په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي
په منښتو[1] نه بودېږي
چې په وینو په خولو شي
چې د باز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له توتکو شي!
ننګیالي یې شي کولی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاریخ بهیر کړولی
کله څوک بې هوډیالو شي؟
دراسمنو چارې کله
د نارامو[2] په لینګو شي
دژوندون د میدان ګټې
په ډال غاړو توریالو شي
د ځیرک میړانه کله
له درست کلي د رندو شي

١- منښته = زیار، تونوته دورو د پاره په ځان ځه منل، ٢- نارام = ناغیږ- ناراست.

چې رنځور باویږې[1] وکړي

پو چې هیلې د داروشي

آدم وګوره ای مارکسه!

کله بې سود په کورکوشي

د ځانګو د کوچنی نمڅری[2]

پوره څه رنګ په ځلموشي

چې د نمرد رونا وي وي

رون په څنګ په اورګو[3] شي

عقل څه خوني اُتي دی

راسوړی[4] په خپلو ملو شي

د ځیرک سر پوره والی

د حږي په سیپاروشي

چې له مال خبره واوري

پت په سربانديِ پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

داسې سړی باله شي

۱- باویږې = بابیږي = د نا روغی بیا تاندیدل، ۲- نمړی = جامې، ۳- اورګی = اوربلکی
۴- راسوړی کیدل = راکرځیدل - راخلاصیدل - راختل.

لوښتې نه تلې ضبا څوک
هم یو «زه یم» به تاله شي

ښکلې هغه چې ښېوه(۱) يې
یو د «زه یم» په پساله شي

زه یم هر کله ځلمي دي
دې وجود چې زور ځاله شي

هغه ورځ به ستر سحروي
چې دا ځمکه یو کاله(۲) شي

په یولوی سین کې غرلی
چرې، چر، لښتی، ویاله شي

○

د کتاب حد ماتی مه شي
هره لاره چې تړي

چې د ژوند د خیره نه وي
ورانوه لارې زړې

حق به هله مېشته وکا
لومړې غیر چې وشړې

یا سرې یاد څرې شه
حق ناحق ولې ولړې

۱- ښېوه = دول - ښایسته والی، ۲- کاله = کور

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیبنا کیان چې له مینځ ورک شي
پرکنې به شي مړي
لوی آتیان لکه او(۱) کړ کړي
د جګ غر تیرې وړي

○

ستور ځار کو د وار کسي
په ځار لوکړل تناکې
نوی وټ بي چرته بیاموند
برد ستورو په دنیاکې

○

له کاروینو او له شګو
سره زر وښکل کېږ(۲) یکرو
الوول حق وناحق دي
څنګ تر اوسه ستړکو رو؟

○

د بوذر(۳) د کندي خلق
د آذرود کندي دي
که هر څو مخ په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوکره د ځار وود خوړلونه وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تانتې، ۲- کیږ ګره کیږ ګوونکې

جوړوي د ښېښو مېنې[1]

ځېرکان خوښېبه کړوي

د وختونو په ناتار کې

چې يې وکوري د بړ[2] وي

○

د وجود نيستي بلا ده

پرې له سوختو مارکسان ژاړي

سر نيستي ده د نيش[3] "زه يم"

د وه نيستي کليمان ژاړي

○

رغانه د توکو توکو

د صورت هسې د وړېږي

ولې "زه يم" يوتوکيز[4] دی

يوتوکيزی نه نړېږي

○

حيواني وجود دې څه دئ؟

د حجرو[5] الوولتيا ده

او حجرې د خاورين توکو

خپل ترمينځه اتوولتيا ده

۱- مېنه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نيش = ناشته - نيشت، ٤- يوتوکيز = د يوتوکی نه جوړ - چې کډونيزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندينکی.

دا خاورینه واړه توکي
دبریښنکو غوني دي
او بریښنکو ته چي ځیر شي
تشي ترقنده ښپي دي

◯

دین همه واړه سره زر دی
مذهبونه ټول زرنیخ
دین ژوندون کاندی غور ځانګه
مذهبونه یې چارمیخ

◯

ګرلاسی کندوان یې ډک شول
چي جَب جوب شول په خولوکي
ځارله هغو توریالیو
چي په ښېر دي سرخیړ(۱) وکي
غوړه(۲) ټوله دې په ځان بده
تش لمن که یې پسرلو کي
ساده ګوري ملغلري
ځسا ډنډوکو خرخوړوکي

۱- سرخیړی = سرپړه ، ۲- غوړه = تومت - ګرم والی - ملامته

دا چې ګواښې په سترګو کېږي
تر هغو زوړه څه نېږوکې
څه ناویا ته چاره وکړه
مېرنیه! په تلو تلو کې

ګوړېمار[1] چې د ېمبل وو
هغه سر په مُونډو[2] دی
کړولی[3] چې یې د باز وې
پڅلو لکو په شوغو دی
چې د برېد او د غدې وُ
د تسپو د موسلو دی
چې جرګې پرې ښایسته وې
هغه شرم د جرګو دی
چې څښتن د لوی اخور وُ
اوس د پوچو کښېدو دی
د تیرو تورو بوْر[4] ګی وُ
د بې سترګو د کنډو[5] دی

۱- ګوړېمار = داتمان د مخې په لوبه کې په ېمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننګې ویشتونکی
۲- مونډه = د مخې په لوبه کې په بڼت د تپلې خمې نه ښکته وچې کښې لوېږي، ۳- کړولی = د ښکار
ځیرکولی، ښارلود پاره د باز تاوېدل راتاوېدل، ۴- بوْر = زمرۍ، ۵ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځنې نامینده
څه د خوشو عقیدو دی.

◯

بازداري پولوي هنر دی

ته په یو بیله[1] بازداري

چې نه لرې جمبې

په نامه باندې میشکاري[2]

تش غر بازو وته ناستې یې

څه که ځوږې د لوی بلارې

ته میر ښکاره کړین غواړې

په ښه ښه مرداري

یې په تومنه له ویاړلو

خو په چارو کې د ویار[3] یې

له قرآن په غیر هذا

بې صلوة مونځ گذاري

کله سر گریوان ته کوز کړه

چې داولې دومره خواري؟

۱- بیله: د څرمنې لاسمه چې د باز کښېنولو د پاره یې لاس ته اچوي، ۲- میشکار: بازوان، ۳- ویار: شرم.

چې پښتولنه قرآني وي

دا سرې به شهسرې[1] وي

دا تنزري تاروګي به

بیا بازونه وهندي وي

دا پربوتي، دا انسټ[2] به

بیا ښښترې آسماني وي

چې نومرې په قام قام دي

بیا به ټول یو آدمځي[3] وي

د ننڅ شخولي[4] او کاتې[5] به

صبا توري او توبري وي

په ونډې[6] ځمکې د ننڅ به

نه ځمکوال، نه شیخ ملي وي

نه به پولې، نه بېلتون وي

نه نها، نه زمايي وي

یو آدم، یو آدمتاله[7]

په کښېن رنګ به یو رنګي وي

۱- شهسرې = سترسرې، ۲- پربوتي انسټ = بوټي دي، ۳- آدمځی = د آدم زامن،
٤- شخوله = درسته، ٥- کاتې = تیکي، ٦- ونډې = داسې حلال کړې ځلوی چې پکې خلقو برخې (ونډې) ملستي وي، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګنې (ځمک زي یا آدم زي) راټول وي یا سره راټاله وي

آدمځوني[1] به يو کور وي
وران به کور کې کورکي وي
درناوی به وي په جسو
سپکاوي به بې جسي[2] وي
نه مړيي نه به څښتن وي
نه به غټ، نه به نري وي
نه کاواک، نه به بې واک وي
چې الله به ټولواکي وي
ټولنوال به ټولنوال له
رب، رحيم وي، او ولي وي
هم به يې کسب خالقي وي
هم توره[3] به يې رازقي وي
وی پاځون لکه يو تن به
يو ټاله به مختګي[4] وي
له ختيځه تر لويديځه
به يو ستره ورورولي وي
په حدو نود کتاب کې
به د عقل خپل مښخي[5] وي

۱- آدمځوني = ځمکه، ۲- جس = ورتيا، اهليت، ۳- توره = قانون - توره - ترلې لاره - لاره، ۴- مختګی = مخکې تګ، ۵- خپل مښخي = خپلواکي - آزادي.

سين، د غاړو په درښنت به
تل تر تله غرځنګي وي
يو ځاړېږي به له ټولو
ټول له يوه به لوګي وي
له قبلو دې کډه وړو
به يوه کعبه موندي[1] وي
له زړه اور اورکو به
د ځړي يو رڼايي وي
سرې ټول به سره سيال وي
په فطرت[2] به يې ستړاکي وي

ستا خيرې درست کائنات دي
ته لاکوز په خرخشوي[3]
پولې پولې ده لا ځمکه
خپل ترمينځه په دښنوي[4]
ژوند له تنه کډونيز[5] دي
ته ځان ځانې به ترخوي

۱- موندي = راکسل ناوي. د غوبل د مينځ غوبي، ۲- فطرت = نيچر. د بنيا دم نرپتر نوري ټول کائنات. ۳- خرخشي = جنګونه، ٤- د ښنه = دښمني، ۵- کډونيز په کډه هستيدونکي.

څمکه یو کور څکه نه شه
ته ترېن د کورکوي
یوکور[1] په واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلوي
دیوې حجرې زېږنده
د حجرو په بیل کلوي

کړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجرې کاټولي
دا خواره واړه قامونه
ستامرام یو وروولي ده
نه ملکري ملتونه
یوبېرغ په څمکه جګ کا
کوز کا واړه بېرغونه
داوسلې د مرګ لاهوکا
سُر د امن کا تارونه
پدې څمکې - آدمځوني
بیا برسېرکا جنتونه

۱- کورمه = کورنۍ.

يو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور ونغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

○

زول چاپېره سور الوزي
ډېر ویزاره راپرېوځي
له دې چې قند نا تاربه
هم پاخه ښځې وځي

چې د ژوند ځله یې مړه شي
چې یې ساه دلینګو وځي
راخوړه شي پرې دلوړو
اور په خوله ځوځي ماځوځي

د قرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بردی
دعوه ګیر د کتاب ګوره
د همه قامونو لر دی

۱- سرتوره = دسر قانون - اساسي قانون - بنسټیز قانون، ۲- پارچاو = ډب - بند.

د زرداړو په تښـــرلنې
دې کښتونکي په بايلـــــنې
د شته منو شــته منې ده
د نيستمنو له نه بيښنـــې
د ماړو کوښې[1] جــوړېږي
د تش بانو[2] له شــــرمنې
د زردار مـــانۍ ولاړې
د کارګر په تــنې پــلنې
د ډک لاس[3] سپينه جامه ده
د تش لاســـو په ريمـــنې[4]
بده ورځ د لـرلنـــــګرو[5]
دازل نه دی ليکـــنې
د باطل تولنـه پايـــې
د مذهب په سروينځنې[6]

١- کوښې = پيزار، ٢- تش بانې = نيستمن، ٣- ډک لاس = چې لاس يې ډک وي
٤ - ريمنه = خيرنه - خيچنه، ٥- لولنګر - بې ځمکې - چې ځمکه يا دو پټـــ
نه لـري، ٦- سروينځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

○

وکړي تول که آذري غواړي
ښخښتن له تا نه خلیلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولو له
واړه وختونه کلیمي غواړي
په تشو تیکو که کتي کېږي
د ننګ ډکولا شه حلمي غواړي
وکړي ټول سر قوي او پايي
حق د میړه غوندې ځوندې غواړي
ښکیلاکي عمرد خاروودي کوري[1]
ځوندی آدم به مخ کښي غواړي
د ا باسین خونړي نیز او چلي[2]
د جالیوانو سرهنګي غواړي
په هسک او تل د حقیقت لټول
تل سربېري لیوني غواړي
چې د ښخښتن لاره د ب کولي شي هم
ځوندا سي زین او هک سري غواړي

۱- وکوړئ = خبردار ، ۲- نیز او چلي = سیلاب او چپې .

○

د هګ قامونو په خرخشوکې
وارہ قامونه بې هیڅه دل شي
د میکیاولي د شهزاد کانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کندکو نه به پرې ناتار کړي
کله چې که تولې زمري ته تهل شي
غښتلي متې د ځان کلا ده
کمزوري متې د ځان اجل شي
که سر ببري هو دیالي پا ځي
په ریزکو[1] به د اهګ بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې ښار دی
چې د حق دلاری ببل دی
په دنیا، په آخر خوار دی
یو ویار[2] لي د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر دو ګیار دی

۱- ریزکی = کوچنی- ورو کی- ناشی، ۲- ویار= شرم- پیغور.

چې تیغه[۱] کې حق ته ولاړ دی

د خدای هغه څوک پکار دی

د خپل «زړه» نا روزونکی

خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که ګوري

ګل ورین هم تناړ چار دی

په تولو چې د تول ژوند دی

حق او ښکلی هغه کار دی

چې د خیرد آدمزاد دی

نو په خدای هغه مخدار[۲] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې

شیخ ملي وي دا دوتري

آدمزاد به دوه تپي وي

لرې برې نورې لرې

د تولنو د لرمون به

زرینې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کړه وړه - نقش -

۲- مخدار = رویدار - دروند.

شی څورلی خلقی به

بې دولیتی[1]، یوه ځری[2]

درپه درخاوري په سر به

پرکښې وي لولنګري

د هټولنولو ښوور دا –

خپلو بدوله اشري

عقوبت په غرغنډو شي

چې دکیا[3] وي اورد سري

تاله تک د ادم اړ دی

په یو ورځې برابري

چې پرې دروې کائنات ټول

ستا هم هغه لارمخبري[4]

PROPERTY OF ACKU 7990

○

دا چې خان خانتوره[5] بولي

دا چې هرچېرته شمله دی

نیسمنان په کمنده[6] نیسی

واپي سپک دی ارکجه دی

۱- بې دولیت = چې دوله نه لري، ۲- یوه ځری = چې یوازې وي، ۳- دکیا = چې لوکی کوي،
٤- مخبری = په برمخ، ٥- خانتوره = خان چې ترل پرانستل کوي چې دتوری خان وي،
٦- کمنده = کم ذات - کم اصل - کم سیال

له ازل، وايي برياليو
نور په برخه شاګند(۱) دي
دوی له مخ د خدايه رغ(۲) دي
نور له پښو يې زيږ نده دي!
کومه نوره يې د ازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نېستمنو کوم ګناه دی
چې نيمګړي، نيم کوره دي؟
او په هره يو ستولنه
پره، پرهوتي او روږه(۳) دي!
که د اصل کړي پوښتنه
آدم زی ټول يو حجره دي
له يوې حجرې راغلي
قام، قبيل، تپه تپه دي
لوړ زور دی له زبيښاکه
شته په نيشو(۴) آلوده(۵) دي
د بې وس د بې وسی نه
وسمن را زرغونه دي

۱- شاګنده = چې شايې لګېدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روږه = تباه.
٤- شته او نيش = شتمن او نېستمن، ۵- الوده = لښتې - اخته

له شته منو غلچکو بیا
مذهبونه بدرګه دي

دفرعون دکور د ښته
په پاڅون آخر موسیٰ شي
دباطلو ښامارانو ټول
تار پتاري له امسا شي

○

عقل لیت دی، ډیوکی ده
پرې قدم قدم روڼیږي
کلیمه هغه شهلیت(1) دی
چې ټول ښروند پرې جوتیږي

○

دآدم د شاه ځامنو
توري هرکله ښروندي دي
د وختونو په آسمان کې
په ځلا ستوري سپوږمۍ دي

○

د زړو پیړو کاروانه — نه میړونه به بیا کړي
شاه میړه کړي هغه چارې — چې پیړۍ پس یې دنیا کړي

۱- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت.

○

چې په ځان پلن(۱) سوری نه شي
ټول جهان په ځان راتنګ کړي
له کونړه چې دمه شي
هغه توری نېزې رنګ کړي
هو ډیالی نېزه باز کوره
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له یوې بلې تپرې ته
د زړګي(۲) زمری غورځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځنې څنګ کړي
ننګ په حق با ندې کوونکی
لکه ځان با ندې چې ننګ کړي
رنګ له حقه ځنې واخلي
بیا ورپاشي جهان رنګ کړي

○

کلیمان د ژوندون لاره رېب د ستړګو کې په ډک کړي
حیرکان یې په لیتون کې ترغمرونو سر غوندک کړي

۱- پلن سوری = په پساره پلن، ۲- زړګی = پر هلو ژلی.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کړمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړ بنجړ[1] ژوندینکی
یو مونډی[2] زه یم او ده دی
د بدلون پدې څاندړه[3] کې

○

که آدم بې پوهه نړی
څه پیر مخی[4] رغانه وی
په ناتار د مرګ صبا به
میراث مړی هداېره وی

○

د بدلون پدی ناتار کې هم یو ”زه یم“ دې خوندې دی
که صورت دی یو اړتیا ده نو دا ”زه یم“ دی مونډی دی

۱- انجړ بنجړ = الوول، ۲- مونډی = راکس، ناوی، ۳- څاندره = هڅتړ- فریم سکلیټ، ٤- پیر مخی = پیر خوږونکی، بدلیدونکی.

○

پیرخواره[1] یې له پښو یوسي
چې مونده یې وي اومړی[2]
د کچبه "زه یم" آدم وي
خپلو نغوتو[3] نه باد وړی

○

د آدم له "زه یم" پرته
نور هر څه چې دي نوړپړي
له هر زبړپړی[4] د حجرې نه
لکه ځان هسې رازبړي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د "زه یم" په غبرګون دی
که وجود دی که سټولنه
کار د "زه یم" یې پاڅون دی

○

چې د "زه یم" په شړنګ نه دی   روزنګړی[5] د بدلون دی
د حجرو په کیچ کې اوسي   او د سترکو تش الون دی

۱- پیرخواره = پیو خوړونکی، ۲- اومړی = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.
۴- زبړپړی = هغه څه چې زیب ول کوي، ۵- روزنګړی = روزنه کوونکی - لویوونکی.

ټول فطرت یې خوري تالیږه(1)
آدم ئې جدا جدا وړي

دځاني سود غم خوړونکی
له حق لاري پښې پښا، وړي

چې په نور و خپله ویش کړي
خپلې برخې نه سیوا وړي

چې مشال نور وته جګ کړي
خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ یې دواړه سنګلي
دځورلو چې دعا وړي

چې له خپل میړه آګاه وي
دبشر درنې په شا وړي

اوښتون(2) دژوند جامه ده
چې شي لټ، په هغو واوړي

۱- تالیږه = په جمع - تاله.

۲- اوښتون = انقلاب.

دژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي

دتیرو په تورتیپونو
لښکرونه خپرول دي

کتابونه د بېدرد جهل
سوزول او بادول دي

دآدم نه دې یادکړي
دعمرونو هېرول دي

که مذهب یې هم سړوینځي
چې باطل دی نیش کول[1] دي

که خوندي دي په کعبه کې
چې بُتان دی لړول دي

په هرپل دپرمختیاکې
برابرا[2] شوي غورځول دي

چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوځول دي

۱- نېش کول = ورکول- په نیش لګول.

۲- برابرا = په پلنو ولاړ.

د سندان تندي به چېرې کروڼې شي
د ړندو پلکو نو جوړ که پرې نانا روي

د مېړه نيستي يو څو ورځې نيستي وي
نه مېړونه شاعري نيسمن او خوار وي

د ړند و عقيدو خلقو کې هېش له
ښېښتنان د غرېدلو به په دار وي

چې بازونه يې په لاس کې چتې[1] کېږي
ځان به وپوښتي چې دا څرنګ بازدار وي

چې توره[2] د حق ملانو[3] خپلوي څوک
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې وړله بويه
که رڼا يې لاړ ليدلو له پکار وي

درباب خواره دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه[4] دې ويزار وي

۱- چتی = ورکوټی مرغی

۲- توره = قانون - لاره - منه

۳- حق مل = دحق ملګری

٤- ميلس = مجلس

ننګيالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
اباسين کله پښنه نيسي له غورځنګه
چې ترڅو د ظالمانو نوغی شته دی
حقملان راپسې نه شي څنګ له جنګه
پوهګړی د بې پوهو نه قلنګ خوري
او ټول لاندې د کليمو تر قلنګه
چې يې مټ د غليمانو وي کسلی
نه ويرېږي يې له تشه ډنګه ډنګه
د مړدې توره ميدان کې لا سنه کېږي
خلاصه نه وي يا د کاټي[1] توره له زنګه
په خپل زړې کې زرغون شه او سمسور شه
څو دې نه ده لا کوټي[2] خاورينه رنګه
چې يې جسم وتن په مور کوپه پړواوري
خود مغه ته وي کرنبې د جهان تنګه

۱- کاټي = تيکی - چړتون
۲- کوټي = د داني کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوندي که
بیا په بل میدان بریښنا او تالندي که

چې دلوی ښتن د لاسوسره ښایي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که

په حجرو په جماتو نوکې تورتم دی
د ډېوې غوندې لنبه دې په تندي که

د میړه د ځوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې څنګه په تولنه کې ګوندي که

چې د خپل عمل لاره[1] سترې کړل
څوک به څنګ هغه وګړي راژوندي که

له غوجلې د څارو و به څنګه وځي
چې په مینه مینه څپ ته غوړوندي که

چې یې ویښ د زړورې له چا نه وي
هغې پاڅي بې وسان په ډاک ګوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوښتې ته دغاړې
له خپل تنه پلوا[۱] بنه شه
د ټېپانده اباسين خپل
لکه غاړې په ساته شه
د کرېز سختې په ځان کړه
پسته باز په الوته شه
په خپل ځان قيد ونه کېږده
زرغونه شه او بيا شته شه
پولې ړا بنکه ، پانکې[۲] کېږده
بيا په زغا بنت لکه مېړه شه
د ښبښتن دلارې مل شه
له ښبښتن ځنې لا[۳]رغه شه
په رېبلوچې ورکې نه شي
په لوبنه[٤] لکه وا بنه شه
دختيځ له الا الله -
لا الله د پرېواته شه

۱- پلوابنه = مروړې- پلکوابنه ، ۲- پانکې = مېړ- ډکې - مرام
۳- لارغه = لرغونې - وړاندې ، ٤- لوبنه = خصلت - خوى

په ټولنو لیوګان که دي

هروګړی لوی اوکړ(۱) دی

لولنګو ځکه په نیش دي

درناوی چې په دوتر دی

ټول په تومنه آدم زاد دي

ځوک تاله، ځوک تالانګی دی

چې درنه دله(۲) یې مله(۳) ده

د هغو سوی په سر دی

داکندی دی د بې ننګو

ځوک یې موږ، ځوک یې نهر دی

هر ټولنه پانګه واله

د ځان بدوله اشر دی

عقوبت به غرغنده شي

داچې نن ډګیا(۴) سوسر(۵) دی

۱- اوکړ = اولال، ۲- دله = ګوند، ۳- مله = ملګری، ٤- ډګیا = لوګی. کوونکی، ۵- سوسر = د دړو سپیاکو اور چې نری نری لوګی کوي.

چې يې زړه سنګي بډې مټې
وابه نه خلې تورې څټې

په ګڼو نويې پسرلي شي
چې څوک ونغري يا سکروټې

خپله ګټه دې نن څه ده ؟
چې ستايې د نيکه ګټې

د يوه ماته، باقي سوې
د تورګټ سوې دېوټ يې

نه نښتر او نه چنار شوې
څه د تورو خاورو ختې يې !

دا ميدان د تېرو تورو
ستا مصرې تورې دې سمټې

چونګ ايره يې پاتې شوې
وې انګار د درنې ستې

حق ننګ نو ته وريتې بې
د بې ننګ هر کاله بتې

لات منات چې ګوذارې څوک
شي پخپله يې خپې ګټې

خرې، ځکه شوې، خیالي نه شوې
د «لا» شی څنې شی نه شوې

د جنس ترغی نه نا مینده
تل نچه شوې کنی نه شوې

تشه شخوله - خالي تیکی
بمبل توره، توبری نه شوې

له حجرې تر سرې راغلي
لاپه «زه یم» سرې نه شوې

له مذهب چې ملستل دی
لدې مرینې ژوندی نه شوې

انځاره کې چې دی پروت دی
هغه ستر آدم زری نه شوې

مینګیری درته آسمان دی
ځکه باز، باتورزی نه شوې

هر آدم چې دی فرعون کړ
پې بلواک، ځانوکی نه شوې

۱- انځاره انځور- زرې- نقش
۲- ځانوکی = ځانواکی

○

د وکړو سالار پروت دی
خر سواره چې شاهسواران کړي
د کوښو لارو کسو دري
ځلن ستوري د آسمان کړي
کوکوشتان دا و موخته و
سندان سري اتلان کړي
لوړ او کوز سره یو سیال کړي
اړوپېچ ۱ واړه یو ځان کړي
چې سړي پې نه سړی کړل
راغوزار هغه بُتان کړي
دلالونو په ځلقولو
د مشکنو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدر پېږي
را د بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان ټول
په رېښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپېچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غوټو پړو.

په میروکې د هر کلونه راټوکېږي
سرې پوپینو دلاله یکې جوړه ده

ننګیالي دي چې دلوی څښتن په تاري
پوره کړې د نړۍ ټوله باره[1] ده

ته تنزړې يې، د نیاده د بازونو
ډېرې ځکه ژوندون دی اداره[2] ده

غزا وشوه که په نوم کلیمه ګوي یې
زرغونه دې له ژوند کومه کلیمه ده

هوښیایي[3] په ټپوړوند دی، ښکار تړنشي
که نه يې نن هم پرته هغه دوګزه ده

دګرزي[4] غشي دې هر وخت په سر دی
په دیدوان[5] باندې دي اره پره، وره ده

صبا ابنکه د شولان ګټوته منتي
که دې نن ګټلی قام لږ اوکړه ده

١- باره = مسئولیت - ذمه واري - پړه، ٢- اداره = ورانه - ګټې - لوټې،
٣- هوښیایي = ښکاري، ٤- دګرزي غشي = دوړې پرې ګوزار،
٥- دیدوان = شیش - څیرکونه.

لکه خلق هسې ټولنه
لکه کور هسې يې غار
لکه اوښ هسې يې سوري
لکه پښه هسې پيزار
لکه باز هسې يې ماري
هسې باز لکه ميشکار
لکه زړه لوئ هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
ښه هومره څومره کار
داوچت الوتو پانګې
د شهپرو په مقدار
د ډيوې رڼا تر کوره
نمر په ټول جهان اوښار
د بې ننګه په ننګ د ډېر وي
ننګيالي نه لري سار
چې د لارې اوښکو نه وي
په هغو جوړېږي لار

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا پې ډېر وګړي کاندي
یو منصور خېژي په دار
د بې متو وار ځنډېږي
د مټ دارو وي بې وار
د زمرو ندا خستلې
سورلنډي[1] شي کله ښکار
د اتیانوس باري وي
په ملغانو کړمار[2]
کلیمان نه شو ټول عمر
له خدایي چارو ونه کار

○

مذهبونه دي پوچ شوي غربېنونه[3]
مذهبیان د خپلې ماتې بیرغونه
د هغو د "راتاندون"[4] طمع عبث ده
چې مذهب یې رواښته[5] کړېدي هډونه
په هغه سالو چې ځان لره دوړېږي
دي عبث د انځورونو کړاوونه.

۱- سورلنډي = ګیدړ، ۲- کړمار = یوغردی، ۳- غربین = یو ټوپک،
٤- راتاندون = بیاراغبرګېدل، ۵- رواسته = وراسته.

له مذهب يې چې تو دي وينې کتکل شوي

مسلمان بايلل ملګـرونه سـنګرونه

له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته

لګولي يې په نيش دي ـــ امتونه

د مذهب دغونډلانو[1] تنستو کې

ګل ډيوکي[2] دي دعلم د يـوستـونه

له مذهبه هګۍ ځلمي ټول ريزکي شي

ريزکونه کله کبرېي لـوی ـــ کارونه

ټکی ټکی دکتاب نن هم هغـه دي

خو مذهب تري نه وښکلي دي ساهونه

چې ترڅو دغه مذهب او داملا دی

وي تالابه د تـالا قـامـوسـوخونه

پوخ سنګر دی شاه مردی ده

توربازي دی تيغ بندي ده

له باطل دځان زغـــوروني

يوه لاره ملا بنـدي ده

۱- غونډل = غټ غمی

۲- ګل ډيوکی = دګل ډيوي

له فطرته دي پرده ده

له فطرت دي سرزوري ده

کلیمه دي سرتوب دی

سرتوب دي سرهسکي ده

د بل غم هم د ځان غم دی

دا پښتو، مسلماني ده

په ژوندی کلیمه بیا خلق ژوندي که

دا اله وارو ورستو شوي بیا لومړي که

دا چې خاوري يي له مخه نه چاڼېږي

د سپوږمۍ په دود څوڼه يي پرځندي که

ورونه وروڼه سره غوښې په چاړه کړي

له ټولنیز ژوندونه ورکه ګوند ګوندي که

شاه میړونه له زړګونو ستوري تیر شول

بېړې را ښکه خپل ملګري ګرندي که

د هغې بې ننګه خلقو مرګ روا دی

چې ګزران د بل په سوي کرپندي که

د پسرلي درنه ورځه شه په خوی کې

ځان وړښت، کله برېښنا او تالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تپول نه ده
دستر کوړو کاګیره تلل نه ده
دا ایلتیانو[1] کلي وړانول نه ده
د راسمانو يې سمول نه ده
که اونډي جونډي[2] د دوپړک[3] وي
د يکرنګانو غوڅې کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب يې ځای ته برخېژول زده
چو رنکو رکان هم کړاو لي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان يې موږي[4] کران کړي
نو کلیمان يې تور نه نول زده
د آذرانو بتکورکي[5] تړول
د خلیلانو کعبه کول نه ده

۱- ایلتیان = پساتیان - وړانی پیداکوونکی، ۲- اوندی جوندی = مزغړوني چې غوڅې رښې نه وي، ۳- دوپړک = دوړنګ - منافق، ٤- موږکي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پړي ډک وي، ۵- بتکورکی = بتخانه.

د باتور په ښو شهپرو خپلولو
مښکیرک او غلیواز نه باتورېږي
دیو بُت په لړېدلو بُت غلیمو!
سومناتونه په کعبو کې نه بدلېږي
له کیکره د نښتر پیوند خوړوکی
نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کېږي
چې په پړو کودي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندېږي
چې د زهرو ډک لښتي پرې راسواړه وي
دغه سوي چنارونه نه تاندېږي
د قرآن واړه رښتلی عقیدې نن
د مذهب په کتابونو کې ساهېږي
د تیرو سړو ملستې بناپیرکۍ نن
د رڼا په تتکی مړکۍ ته ببرېږي

○

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي پې سلامت یه
مرئیتوب نه - ملګري د یزدان غواړي

ننګیالو کره غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشوني نه دی
یومخیزي[1] ځیګر ور ځوانان غواړي

کشالي غوښتني نوري د آدم دي
ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیشتینکو کېتې نه شي
د ژوند ستونځې میړني قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوزشي، سود یې نه شي
چې ژوندي وي یا نوی ماری زمریان غواړي

١- یومخیزی = چې مخه یې یوه وي - د یوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي
ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورتلیز[1]
کراولې کړي، یرغلونه کوي
لوګین[2]، اوړیزه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهېزونه کوي
رهبر، کړاو دی ټول دعقل چې نن
بریښ دژوندی تومن غونه کوي
د آدم کار دی کائنات پرنه ول
برهغه قام، چې دا کارونه کوي
چې په فطرت یې ده لتی اړولې
د هسکو سترګو معاشونه کوي
عقل بهیر کړغور ځنګی دشعور
ویر ویرانی ټول مذهبونه کوي
پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
دبل موټانه دې سوالونه کوي

۱- ستورتلیز = آسمانلاره - کهکشان، ۲- لوګین = دګازو ریځ یا نیبولا،
۳- اوړیزه = هغه نیبولا چې ستوري یې په زرغونېدو وي.

حق نه په ځنګې، فطرت په ترڅې
تشې ځانډې وي، زور يې اوبه وي
عقل يې شل وي، هڅې يې کټه
په غتو ګوري، ولې ړانده
نه پرې وداند، که دوی ژوندي وي
او نه پرې ورانه که چرې نه وي
د ځوانمردانو قط نه وځي
نه يې خوابه وي، نه يې تراخه وي
په نن په "زه يم" د وارو نيستمن شي
ځواک د پخساک يې خواره او خسبنه وي
په زاره شخوند کړي، نوی ترې نه شي
نوی بريد و نه خود ميره وي
چې يې راغونډ کړې واره کرلي
د يو ګنجکي دا زربنت نه وي

د لوګينو د لړمون نه

اوړين ستوري راغونډيږي
ستورتيليږي سروهي لا
كائنات لا پراخيږي
كه يو ستورى ورژيږي
نوى سل راولټوكيږي
د ژوندون زرغونيدو له
نوى ځمكى سادينيږي
چرته ژوند دى په بخښنچه
چرته كچ، چرته ځوانيږي
د زرها ستورو ميروكې
د ژوندون غبرى غنيږي
يوه ستا داځمكه نه ده
چې ساه داريكې هستيږي
شنخرې ځمكې سنكته بورته
ستورتلينوكې څرخيږي
هغه ځمكه ستا دوتر دى
چې دې لاس وررسيږي

عقوبت به له دې ځمکې
درته کړې په سر کېږي
د مېړونو ستوري بېړۍ دي
له سپوږمو ستوړو تاوېږي
د یونوي کور لټون کې
د آسمان لاري چاڼېږي
عقوبت دا ځمکني به
ستورکۍ زو ته وړسېږي
د ژوندون څومره رازونه
به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي (۱) پاینده هغه اوښتون شي

لاالا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مرې یې کړې په ملکونو

کوم فرعون چې له کلیم په ستور برېښون شي

د اولس وینې نه بهېبونکې هله ورک شي

دربړیا (۲) اولس چې کله په پاڅون شي

د اویارلي ځلي هسې ولاړ نه دي

د مړدۍ کارونه ډېر په شواخون شي

چې په سین داوراو وینو شي وریږي

قافله یو قدم مخکې د ښوندون شي

که هر څومره سنګرونه له ځان تاو کړي

عقوبت د ځمکې تبې هر قارون شي

چنیشني (۳) عقیدې چې غاړه باسي

د هغو خلقو تولنه مړیستون (٤) شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خطر- نتلی- ځپلی،

۳- چنیشني = چې چنا سکې یکې شوی وي، ٤- مړیستون = هدیره .

د دوران په زلزلو غرونه رارغړي
په شکلني ډېروکي څه له وياړېږې

تلناوونه يې رواسته، موږ يې خوړلي
چاڼ کېږدي کې به تر څو پورې اوسېږې

د ړنسبتر په چورلندو ځمکې له تللي
کچه دېلي! په خپل خېژڅه غلطېږې

د سورسين چپې دمه وښکه له يادو
اې فرعونه! چې کليمؑ پسې پاڅېږې

د ملخ ځانګ سړه دې ملاشوله دوه غبرګي
ته لا ځې د اَتي بارته لاندې کېږې

لاالٰه بتکورکوته سنګرپوکل دی
که مؤمن يې تر ورستي بُت به جنګېږې

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وکړي او سپین غر شي

کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[1] بروړته د ګډو خپور لښکر شي

کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پټي را تلي نه شي
دوی د هري سرخېرۍ[2] وتلي سر شي

د هر کور انغري تود، تیاره شي وړکه
مېړني ځلمي په هر لوري چې وړ شي

له تونګه[3] د عیسی چې نمړې وخوري
که د ختو کوګوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چیني هم د بدر لېچور شي

۱- لړه کوز
۲- سرخېرۍ- د جنګ غالی سرپه
۳- تونګ- شکور

دغليم د بريدا وچيغي[1] حاجت نشته
لاس ترکړي وو چې پخپله سنګروال شي
دکور، قام بدخوږمنځي[2] په ځان ناتار دی
په تيغه که باتوران وي تش پيڅال[3] شي
تانک د کېتی، د یرغل يې د لاس وځي
چې دچا راتلونکی توري نه اتال[4] شي
ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه
دروند لو چې څوک نه وي کوټي لال شي
جماتونه، مدرسې او چيني د ير شول
خوله چا هغه بانګونه د بلال شي

چې دخاورو له کالبوته
او ده «زه يم» برسېرن شي
په اجل باندې جل را شي
بنيادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه = ايه ، ۲- بدخوږمنځي = بې اتفاقي - اروپېچ ، ۳- پيڅال = د باتورغل - غړبازه ، ٤- اتال = په طمع - پهاسره - معطل - ايسار .

○

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمۍ اونه آسمان دی

دفطرت غېږه پرانستې ده هرچاته
بود هرچا هم په قدردخپل توان دی

داپه تاده جوړوې کانې که توره
خپور چاپېره دجنګړو واړه سامان دی

نیمګړتیا کړمې تولې اړ په مټ دي
مټ کول دبنیاد موږ پوره په ځان دی

چې یې زده دسورکو وینو کښېدې دي
دهوهي ډیښه کمي پدې جهان دی

دباتورلڅي دنیا ده بېله بېله
یو دځوړې، بل دلوړې وږی[1] ښاڼ دی

چې سرمزي دنوښت[2] یې په لاس درکړ
دلوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- وېږی ښاڼ = وږی انوونکی، ۲- نوښت = پیلات - ابتکار

چې د "زه یم" ټول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غونډې چې چړې شي
اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل بخونه مې چې یو مخ شي
"زه یم" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زه یم" په تنه کې
لکه بُت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لاریزی
له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړې راخېژي په سوسرکې
د هوډي هڅې و باسي لاري غرکې

توربرېښنونه یې پخپله غماز کړشي
میړه کله پټېدی شي په لښکرکې

"ستوروونا"[1] کړنې د ځمکې کړله ماته
شنځوي بیرغ د ستوروخپل دوتړ کې

مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کړېدی څادرکې

نړوي خوږه په یوماري وړپېوځي
بله ماره یې نیولې وي نظرکې

مړدکي، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکي د میړونووي سنګرکې

هره ونه خپله میوه نیسي
چامونډلي دي کروسکي په کیکرکې

۱- ستوروونا = (یوه زن د مرجونا) د ستوري وشکاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړدار هغه کورکښان دي
چې ګړوندي بنیادمان خوري
سړیخور په پټه یې نه خوري
سبه برسېر یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا، څه دوتریان خوري
یووَری یې په شا پروت وي
بل شنې لښتې بارګیران خوري
د باطلو راجواړه ده —
په برمته یې بې کسان خوري
روایات راپاخېدلي
په حملو حملو قرآن خوري
دآدم په بدې ورځې
کلیمان واړه خپل ځان خوري

چې په منډه د هغو دیالوځي

لاړې یې خود کړې پې کړې وي

چې په څرخ باندې سورې شي

د هغو تورو لاشې وي

چې له اوره ځني ونه ځي

نو هغه پېژې اومې وي

له چپو چې انګوځه شي

پولادي هغه سینې وي

چې جنګ ړیږې ژوندانه وي

د برم د کې یې شملې وي

چې د متې مجال یې نه وي

د هغو ناندرې کیلې وي

د باتورو هسې ګوره

څه که یو موټی بنې وي

چې وهي د تنګسې تورې

په هغو کله تنګسې وي

چې ژړیا نې یې تاو نه شي

نو هغه لیندې پرې وي

چې وهي د تنکسي تورې
په هغو کله تنکسي وي

سپوږمی، ستوري، ستور تیلیږي
د میړونو برآمـــتي وي

د سرهنګو غورځنګونه
د تاریخ زرزریـــنې وي

د اخلاص د شاهسوارانـــو
مـنزل لوی، لـرې توښې وي

چې منګل یې دزمرو وي
د هغو مارې ســـکې وي

په ږاسمنو باندې غـــرونه
د مالوچو پاغوندې وي

پرناوړي ســـنګر بایـــلي
ویښې سترګې پلیـــتې وي

دونګه تښتي ګڼ پرګانه
چې د بدرتږیـــسي وي

د میړونو لوی لاســـونه
خپله تورې او بلـــې وي

د ګیدړو په نصیب کې
دزمـــرو پاتې درنـــګې وي

Reserved -1-

چې یې پښې وي غزولې

د هغو دا کې سپېرې وي

چې له ژوندہ ماتې وخوري

زور یې ټول په موسلې وي

د مړ شوا کو مسئلو کې

هم د مړو مړینې کیسې وي

کوښې هم ځان سره کوږ کړي

چې یې خپلې پښې کږې وي

دیو روغ د سیالۍ نه وي

د ړندو که پرګنې وي

قام دلې دلې تورو توربرېښ کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[1] دی

هر دلیت خپلې دلې ته سنه وایي
دغه دستور د دله بازۍ دی

پلویان راوړي، ناحق په حق کړي
"قامي[2] جرګه" کې سوال د لیړه دی

چې "جرګه غړي[3]"، ټول شته منان وي
واړه هیواد دی ونډې ونډې دی

کاواکه دروغې واکمنې دلې
څوک چې د مخې دکاواکۍ دی

د "سلاغونډه[4]" سیځلی لاړ ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکی = دیموکراسي.

۲- قامي جرګه = پارلیمان.

۳- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونډه = د شورئ غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر یې ننګ دی
واړه شروند یې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چیلي ناوښکي په سمڅو، په لغمونو
بمبل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "ډنګ قامتو" سراوښکلي
سالاري یې په نړۍ پورې قلنګ دی
هم د علم په دنیا یې بیرغ جګ دی
هم چاپیره یې د سینه سرېټوب ډنګ دی
هم یې کټه، هم یې مخ ملازی ورکړه
خپل پردی یې په نمانځنه باندی رنګ دی
د زیارت خوړو ته ناسته بې کتابه!
ستا کور، لاری ولایت د پلی لنګ دی

منکران په دلیلونو منکران دی
او مُلا د بې دلیل مذهب امام دی
روښان خیاله نه کافر دی، نه مومن کې
د تسپو سره ګرځوان یې له ناکام دی

(c) kitaabee.com: The Digital Library

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي ډکه
چې یې خم پخپله وچ او نسکور جام دی
پوهګړي توري تر هېري، څي په ډډه
چې مُلا ور ښکاره کړي کوم اسلام دی
لیشتکی له لیشتکی مفکوري زیږي
ځان وګوره په جهان دې څو مړ سام دی
مذهبونه په کړي د نیمسـانو
د شته منو د خوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال یې میرات دی
څه یې کچه ناروا دي
دي دېولو چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي
دا د لاد دوران سـر دی
دو تریان چې په کړ بـا دي
د هغولیچې تاوېږي
له پیرونه چې په غلا دي
له زمـا، له زمانې نه
پساتونه په دنیـا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بند بنا

چې لېسين تر ېلاس نيوکړي
شاه ميړونه د الله دي
امانت د اوليا دی
چې له تا ځني سوا دی

○

چې د حق او د باطل د غره راشي
د بې لارې پلار نيکه په لاره مه شي
چې توره[1] يې د بتانو لړول وي
خدای دې وکوماری ته هغه ميړه شي
چې يې غل غدو له ويرې بلوسه کړي
په مور چلو د قام ويښ هغه ليمه شي
چې مړه واکي ولسونه پرې رغيږي
که يې سل ځله توکې، هغه تاريخ شي
څه زړغې زړغې کوي چاقهرمان ته
که ملا وتړې، هغه توريال به ته شې
غرونه غرونه واورې هله به شي ويلې
چې د نمرپشان پرې سوړ په ايشېدو شي
چې يو پلار کنې وماتې اولس توول
ته به هم د اولسياسو په وله[2] شې

۱- توره = دستور- قانون، ۲- په وله = په ډوډۍ - په بنه ورځ

چې راشپېل دې په راشه د آسمان نيځ کړ
بيا به هله د سرې په نوم باله شي

○

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
د قام جوشې بيا پلوشېنې شولې
د سربښندنې کرامت وکوره
د ازغوغېږې ګلورينې شولې
د پلار خېرې دې کائنات دې واره
کاش چې دې تورې بيا پلرينې شولې
با تورزي خپله به راوزيږي وي
که د پروکې دې مابښېنې[1] شولې
غړاو راغه يې شيخ ملي ونيول
چې د زمري ستوګې تندرينې شولې
د تورانې لېونې کړيکې سره
ځانګې غړانګې سندرينې شولې
چې بيا په رحل دې کتاب وځاته
ذرې بې ارزه دې نمرينې شولې

۱ـ مابښ = يوغر

کلیمي لره شړوندي زړونه پکار دي
او وله لویتي په پنده کله پیدا کیږي

په خوږ لن کي له بخرکو توغېدونکو
تو آسمان ښه به کوونکی او تاند بېږي

چې ښانو د تنې وچ، ځیلي زړوستې شي
په کږوږو شیبونه راتو کیږي

د مذهب په کږ خوږلو لختو لهړو
د سرسوري دقامونونه جوړېږي

هک ځلمی بویه بیرغ د محمد له
دا په خوار ولشتکو نه پورته کیږي

○

مړه یوکي مذهبونه
لارې نه شي رښوولی
د بوزړو انقلابونه
آذر نه شي راوستلی

○

د شړوندون اوږدې کیسو له　　کائنات به چاڼول وي
له موجود ځني پېښسا به　　ترلوکیږي پورې تلل وي

○

○

چې په هغو شرعو ننګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګویا ځان له توزیږ(۱) کړي
د کوړونو، کفنونو

○

دباطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سړ شته
د خلیل ع مټ دې تود اوسه
د آذر چې بُت کړه شته

○

د هندو عقیدو سبار کې
انقلاب رابرسیړن شي
د زړو خدایانو مــخ چې
ولسات ته کـرغېړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې
بتکورونه رانسکور شي
چې د زړونو په وړشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیږ = بندوبس

○

خلیلان چې له ټولـــنې
د خدایانو وړه کول کــړي
ټولو مړي د دې خدایانو
خدایي وړ پوچ کول کــړي

○

کلیمان د فـــرعــونـانو
پاچایي هله غـــوزار کــړي
چې بې لاره ولسات ټول
د دلیل په زور په لار کړي

○

دکلیم د درنې پــړکـــې[1]
خلقي وې وارډ زبـــرګي
هم یې کټه ، هم بخښـــنه
هم یې مټ وې هم یې سترګې

○

چې دوخت اړي کـــړي کې
ځای ټینګ لکه د غـــر و
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرکنوســـر و

○

ا- پړکې = پړکنې .

اوسې تش د عقل اندېښنو سره
ځې په تياره لاراو اور کو سره

عقل که سقراط دی، برياليٰ نه شو
ګرېوی په لاس د برشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه پرېيستل
دل يې چې سپوږمۍ ستورې کړل پښو سره

لاترا وسه لرې له خپل ذکه يې
لاړې کله مارکس، کله روسو سره

کله په يوې کله په بل ځې
درومې دې نيلي د بړبوکو سره

وينې اوښکې وچې شي لنبې کښېنې
عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د کعبې در شله ونيسه
مل شه اې ځيرکه کليم زو سره

آدم زی له مرئیتوب ځني آزاد کا

د "ما کانَ لِبَشَر"(۱) سبق ور یاد کا

چې د بل د خولو وږم تې ږاخېژي

د هغو ماڼو کړ کچو خور بنیاد کا

د آذر د بُت خانې لږو لو ور ستو

شړې ورانې ور څه کور د خدای آباد کا

چې صبا په غږ قبدوشي کلیمه واپې

د دوران فرعونه ان دې خدای راياد کا

په لوخړو کلی پټ، په وينو ږوب دی

د کوچنی فکر سالار دې څه فساد کا

د مړی په ځای څښتن چې زور تږي

د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

لږ کوبوانه د فطرت يې چې لاس وښکه

هغه قام به زر په غاړه کند کچلول کا

لا اِلّا چې يې توره شي د نهولـــنې

هغې ږب به یرغلونه د منکـــول کا

---

(۱) (ما کانَ لبشرٍان یوتیه الله الکتاب ... ثم یقولو للناسِ کونوا عباداً لی ...)

حق باطل تورې تور برېښ دي تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نیم سول کا

د هر قامونو نه دې غوندې اوبو وړې
په سین غاړه له بارګیرخوشې پرزول کا

رسېدلي په خپل «زه یم» شاه میرونه
باچاهي زرغون د خاورو له کندول کا

داکاني یوازې تېرو خلقو نه کړې
خلق اوس هم په ژوندون لونه ښخول کا

د دې کلي خلق ټول سره یخواره دي
په پړ دو فصلونو بلوسې خپل ته شپول کا

○

چې ځانکړې سود پسې یې شي وکړي
په ټولنه کې سوراوورپه غرغنده وشي

د شته منو شته مني چې خمار وکړي
انقلاب د نیسمنا په راتلو شي

چې بې وس دې دوسدا رود سیالي شي
دزرداره تېپې دا کله پیرنه وشي

دوتریان دلونکو غمونه نه خوري
له لیوه کله زره سوی د شپنکو شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه داري د پردو وینو لوی اغیرړی
اغیرلي عقوبت په چاودېدو شي
الا مي د او ښنتون د قلِ الْعَفْو ؟
دوترونه چي ورو ورو په کمېدو شي
هغه کار چي کلیمانو ته اتهال دی
هغه کله له مارکس او له روسو شي

له دستور د باتورانو چي بې پړک دي
خود په جاله کې پیدا یې مښنګیرک دي
چي یې ژوند د خدائی لاري په لاروي
هغې سیال دی، هم بزخېن، هم په خپل ټوک دي
د میړونو لار د هاکي آسماني لاره
مزغړوته لاري تل د دوپړک دي
له ساده ایمانه ځار یې فلسفي شه
څښتنان چي د لړوکی د بتک دي
شپنکي کوره غرضونو شه ځان کړل
په برمته ارم په غوښود کنډک دي
د ننګیال واړه کارونه هلي ځلي
د نېمنو، بې اسرو په کومک دي

تور[1] خنکلي پرې برې راولی نه شي
چې د بدر، د حنين توري ترملا دي
الاچي غوندې دانه راوړې يوځای له
شاه ځلمی له شاه ځلموکه په شا دي
ننګيالي د سر زړو کې د تور سرو
ننګيالي ځکې شملي داوليـــا دي
فرعونان يې چې په مکر کوټ ښکار کړي
نرکول يې بيا کاروونه د موسی٤ دي
يو کتاب وچې امت پرې يو ټول راټول وو
يو کتاب دی، او لړوه[2] دوه او يـا دي
هر دليت[3] د خپلې دلې د وزرې[4] واېي
او آمي خلق حريان، چې ترې رښتيا دي!

۱- تورخنکلي = چې توره ښکل لري د باطل ځواکونه.
۲- لړوه = ګوندونه - دلې.
۳- دليت = د دلې غړی.
٤- د وزی = ثنا - صفت.

د ژاړې[1] تنګسې کرښې کې
ژوندانه کله ځائېږي

ژوند غزېږي، او چتېږي
ژاړه خورېږي او سمسورېږي

د ژاړې وجود د خير دی
چې پرې "زه يم" شيرازېږي

د وجود دنيا تا غير خورې
"زه يم" کله تاغيرېږي

د خښتن په ليکه "زه يم"
خپل قامت وته رسېږي

د ژاړې ځاندره شي ړنګه
"زه يم" هر کله پائېږي

دله د خدای ماتې خوړلې نه شي
څوک يې تړلې پرانستلې نه شي

توره به ستا د موزيکي توره وي
د مېړه توره پښېدلې نه شي

۱. ژاړه = (لکه واوژاړه) ماده - چې زېږول کوي - Matter

(c) kitaabee.com: The Digital Library

د ګیدړ برخې دی هرچا وخوړې
د زمري برخې څوک خوړلی نه شي

که بُت خانه د پلار نیکه ده نو هم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي

چې یې بیرغ د الاهو پېژني
څوک په سنګرېې ورختلی نه شي

زمانه هر څو مړوکه مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تللی نه شي

د غیر قامونو دکټ پښې تر ناسته
تا عزت داره څوک کېنلی نه شي

د خیکو(۱) نو خاوندان چې اړ و بیچ شي
رسوي به څوک جاله وایه چکو در ته

ځاني سود چې مدعا شي دو کړو
بیا څوک اړوي بلا رونه پردې ور ته

په زنارکې تسپې و پیلې خلقو
یو مخیزي مسلمان چې لاړ شي چرته!

د خلیل نوم د ثواب د پاره اخلي
ژوندانه دي بتول ناري وهي آذر ته

---

۱. خیګ = شناز

خدای دې توان د مېنې پات د شاځلمو کړي
چې په نړه ورکېږي دي لوی غمر ته
د کلیم دېرې خلق هم هغه دی
نیمګړتیاوې چې د خدای ړسوي سر ته

بیا پېښور د محمد(ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دي تېرې بیا وروِلي
دا جنډې د کلیمې چې چرته ړپې
دا د بدر له میدان راغلي ستومولي
د کعبې په توره ګټه لوظ کوونکو
د سرونو په باز وغاړې خلاصولي
صدقه د وینو سرو د پښتیالو ده
چې نن قام د خپلواکۍ خبرې کولې
د ممسور فصل ړشه پیمانه کېږي
د تش تورکي پیمانې کله چا کولې
سمندر یې خیرې غوښ کا خپلې غېږکې
که اوبه دا الکه ور ځي ختولي(۱)
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خو که ستړکې لیونو بیا وغړولې

۱- ختولې، چې د ختو لهو ړکې وي.

پښه مه شه د توریال د مړدی توره
د منکرو لاولاړ دي سنګرونه
د ړوندی مفکورې[1] خپله د ومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي ړالاندې هېوادونه
انقلاب د کلیمې ړاغلی نه دی
چې ړاځي بوربورکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد[ص] به تل رپاندوي
نور دخیلمی[3] دي بادوړې بیرغونه
هم یو رنګ د کلیمانو پوخ تللن دی
راړژېږي نوراومه او پره رنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ړنداوي شي
په غوړمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه- فلسفه، ۲- ځواک = زور- قدرت،
۳- دخیلمی = ټول- سراسر، ٤- اکاو = بردم- ډک،
۵- شناختي = خازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو قامونو بڼه[1] د بدلې شي
چې لیندې یې د ځلمو شړونې پرې شي
چې یې کډې مفکورې او هلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوږې جنډې شي
راسمنې د مشرانو چې یې نه وي
ښې درنې پګړې پلرینې یې سنې سنې[2] شي
لاشه تورې بنیادم تشې کاڼې شي
چې په برخه یې بې ژونده عقیدې شي
د شادو غوندې پېښې کړې د قامونو
چې یې جس د نو بنستون بسمې بسمې شي
څه په چم دی له خاورینې ډیوې کړځه
له ډیوې نه عقوبت بلې ډیوې شي

کوچ شوملې[3] سره بېل بېل کړي
زمانه د ژوند شاربل کړي
د میږو لاره یوه وي
چې څه کاندي هغه تل کړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- سنې سنې = ریښې ریښې، ۳- شوملې = تروې- شلومبې.

چې په لار د شهزاده[1] شي
هغه دوه ژبي ساتل کړي

په فرعون کاندي نسکوره
چې دستور د کليم خپل کړي

دره يونيم په نيزه وړي
که آسونه د پر تېخل کړي

د ښې ورځې په تکل کې
خلق توري هم ګالل کړي

د کالا کوتر وته ګوره
چې په نمر پسې غپل کړي

د باتورانو نوغې[2] دې خور کړ
درته دي پاتې تش پيخالونه

دلبه[3] مرداره څنډوې لاس کې
تش تېرېسان پرې کوي سود[4] ونه

د چتو ښکارېې دوګزې نه کړي
هونايي کړځي نيسي بازونه

۱- شهزادد = ...كيا ولي دكتاب نوم، ۲- نوغې = اصل - نوغې خوروول - بيخ ورکول، ۳- دلبه = غوښنه - طمع، ٤- سود = مينه

چې پرې اړې وي د باتورانو

نه ښکاري هغه د ننګ ننښترونه

له خدای اګاه شول او نه له ځانه

طالبان وایي کوم کتابونه؟

غرابین زنګ شه، او توري پټې

پاتې ملا دی، یا یې بانګونه

وګړي کوږه په غوږونو پړزو

نمرې له یوبل ړاشوکول کړي

کارونه واړه د لاس بري دي

څوک شي سکوندلی او څوک سکوندلی کړي

دشته منانو ډینګان راپنډه دي

دښمنانو وندې ویشل کړي

یوپنجوړهم خپل نوغی نه خوري

آدم لګیا دی آدم خوړل کړي

څوک په خمڅو(1) پسې ړانده شول

څوک په اوږمکو(2) شوندو(3) وهل کړي

۱- خمڅي = د نرو جوارو د و ډډې - خوار خواړه، ۲- اوږمک = غوړه زېړه خوراکه - شاهي خواړه، ۳- شوندو وهل = لکه څاروي چې په ګیاه کې تشه خوله ووهي، ولې خوري یې نه.

د قبر ځای د لوحې لـه نشتـه

ځمکه وال ځمکې ته انتقال کړي

دوړې تو غوښو د دوزې خیـټې

خالق آخر به منځ ته کیږدل کړي

○

د ځمکې مـخ چې په بلـه وار ړی

دا انقلاب دی، هم دا پکار دی

چې سپوږاوبلی سره یو سیال کړي

هغه ریښتینی کاروان سالار دی

وار ته دې ځـله ز ړغی ز ړغی کړي

نن را او چت شه هم نن دې وار دی

میړه د عقل، غوښې د ښکار خوري

د عقله پلی پخپله ښـکار دی

هر سړی ځانته تر خره توبزي

یو څو ماړه دی، نور ولس خوار دی

کلیمه وایي په شر نک یې نه دی

یو سر او بل سر عالم بې لار دی

د ننه په تن کې زړه ی زرغون نه کا

بهر بیا کوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بېلتون کله کډونه دی
کله مل شه د ټولنې کله بېل

که دې زور د زمانې بدلولو نه وي
د دوران کوڅې خوره او شه بدل

درناوي او سپکاوی په جسوار دی
ستا په لاس ده که ګڼې او سې که نل

تشه توره ګوری لارد ګټې نه ده
توریالیه! چې څونه شولی حق مل

ساد، هغه چې په غولولو د تندې خوري
تیار خوړ کړی د همه ولسیا غل

دیکرنکو کوګل پاک وي تل له ویرې
درغلان او دورنګان وي په زلزل

ته ویله وې چې کوچې ماهیوان بارکړې
اوس وهې به یې دایلبند شمال او ربل

حقتولنې څنې پرته هر نظام کې
بنیادم له خپله ځایه راغورځېږي

د ککوړي د سړي ټوکړي د پاره

آدم زوي بل آدم وته ټیټیږي

پوښتنه من دی چې ټولنه کې ټولواک دی

نیسمنان خو په جغ شوي تل اوسیږي

د ناچارو کته باندې کښتوي باندې

د چارمنو کښتوي به کتې پخیږي

د بې وسو د خولو په ترمو ښاشکو

د وسدارو ماهي رنګ، خمې دکیږي

د رناوي چې په موړي[1] یا په دوترو وي

لولنګو به په کُنځیکه خود ارزیږي

بې اسرې آسمان ته غرېدې غرېدې اړي

په ظالم چې به لا کله نسکوریږي

په زوخړو به یې غرونه شي ټول ویلي

په لړمون د ځمکې داسې اورختیکیږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ ښه پسرلی دی

بې ټولنې بنیادم څه دی؟ نه شی دی

ټولنیزه ژوند سمسور د سړي جس کا

د ټولنې مدعا واړه سړی دی

۱- موړي = پانګه،

په تولنه رېزکې لوی قهرمان شي

بې تولنې قهرمان هم لیشتکی دی

چې تولنه دې آدام په کلیمه وي

هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د تولنې سره مل ، د ځان ښارن شه

چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شی دی

چې تولنه یې باره[1] دارتیا[2] ناخلي

هر بنجمنی خپل چاروکی هندوکی دی

کلیمه وار نړۍ یو کورمه کړي

دیوې کور مې خوتل یوانغری دی

دازغوله ویخه سترګې را تو کیږي

د پسرلو لاره د غنو په چا په وي

د نمرود د خر خشو به ځوي یږي

سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري د زړونو پټ غلونه را نیسي

د مزنو پیټ پرک هم په تیچه وي

شرق ناتارې دوختونو نیمه خواکړي

انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتی ، ۲- ارتیا = ضرورت - نیکرتیا - کرمه .

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خو یې خود یې ارکجه وي

دښمنۍ تخم کرونکی عقوبت وي برخه شنډه
خیږ یې څه کړي چې نه مومي ځوک یې وېږي له درست ونډه

چې د مال اوږوندانه د واړه زکات شي
سرلوړي به دي هله په ولسات شي
چې نیستي د بېسمنانو نه غوښېږي
او ردي پوړي په داسې خیرخیرات شي
ولسونه په مېړونو ږوندي اوسي
چې مېړونه په نیش لګي، خود میرات شي
شریعت چې په اندول[1] د خپل وخت نه وي
عقیدې واړه ذکتې لات منات شي
د ږوندون پانې په خپلې سکې[2] کېږي
هغه ورک دی چې پیرې یې په میرات[3] شي
چې یې منډه نه له دین نه له ساړینه
د ږوندون خوانږه په داسې ولس قسات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې اوښې ملامـا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځنې زيات شي

هر غورځنګ[1] ته دورنګان ورښوځي
ځان دې پوهه په دې تکې هرسالار کړي
تا بيا کړانه د بهر د غليم نه ده
کور غليمي په اتبار ګونار کړي
د دورنګو[2] وې نظر په خپلو ګـتـو
کله غاره کې تسپې کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کور غاري شي
تش ميدان کې به د دروزو تود بازار کړي
تا ته لا يې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي
دوه غيزه شروند په نه شروندو ليکه[3] دی
يو غيزه شاځلې يو غيزګار کړي

۱- غورځنګ ء تحريک - خوځند

۲- دورنګ ء دوپړک - دوه ژبي - منافق

۳- ليکه ء حساب

هم خپل جس دی سړیتوب خاورې ایرې کړی

د دورنګ عمر په ځان باندې ستم دی

څښتن ټول د قدر وړ دي پیدا کړي

یو سړی د بل سړي نه په څه کم دی

تړپیسمار[1] د فرعونانو دود دستور وي

که ولس يې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلیزو ته چې لاس شي رسولی

ولې سود يې په کلونو د شرشم دی

با توران چې د کونترو ځای له راشي

ای ویږلو! نږ هر چا ودی دغه غم دی

دې ټولنو او دودونو لیشتکی کړ

کمتې لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لړ له عقله رڼايي ده

په ختیځ کې د هر لوري نه تورتم دی

نمریتار[2] چې د فرعون وي نرامن نه دي

نرامن هغه، چې فرعون يې ورکول کړي

۱- تړپیسمار: وهل ټړل، ۲- نمریتار: د بل د ودي ته ناست .

چې يې جسه وي جابروته تېتېږي
چې جسه نه وي جابر رابغول کړي

چې د بل په سترګو وینې تول رانده دي
روغ هغه چې یې پخپله ځیرول کړي

نه سړي شو چې سړي يې خدایان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزړی، بازوان نه دی
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګیالی د ښروند نیمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي

په ذروکې یې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لور په لوټه تېرول کړي

ډکې ډکې جولې خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګیاله په رشې

ښاپیرک په تورو ځمځو سرښاسي
سورپیا شه ختیځ رانولي پلوشې

د بازونو باتورانو پدې قات کې
تېوسانو ځنې غوره دی باشې

د دروغو، دناحقو منزل لنډ دی

ترڅو پښې راټینګوي بېرې مشمشې[1]
لا لیدلی يې بوربستر کې کلیم نه دی

څکه کرځي فرعونان لا په نشې
دحق د وکه له خپل ځای رټولی نشي

دباطل دا شدتونه خرخشې[2]
اروپیچ چې له نقشې دکائنات وي
په بل مخ شوی دنړۍ هغه نقشې

چې دنمر ستر که وبریښي
غرونه واوري کاندې ویلي
حق بریال پرون هم نن دی
که يې نشته ځوک په سیلي[3]
داوبو دمخ کیل نه دی
کلیمه دکاڼي کیلي[4]
دنبتر دسیالی نه شوي
که په خبز شوي پېري ډیلي[5]

۱- مشمشه = پروپاګنده، ډنډوره. ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سیلی = ملاتړ
٤- کیلي = کرښې، ٥- ډیله = یو واښنه.

بدخوګ بدو ته نه وايي
خلق شوې داسې ايلې
چې زنځور باوړي[۱] وکړي
پو چې شي د دارو هيلې
له پولاد اصيلي زيږي
خړې نه زيږي اصيلې
چې نښتر له برمه دروي
نه ټينګيږي په يونيلي

لکه کس کړي په ځان غاړې
هسې قام په ځان کاني[۲] کړي
د هرچا تبر له تن دی
خپلې سينې خپله پرې کړي
هرڅوک قبر ځان له کني
هرڅوک خپلې جنازې کړي
غليان له کوره زيږي
پلمه بازخه له پلمې کړي
هرڅوک ځانته تبې[۳] سرې کړي
بيايې ځان باندې سرې کړي

۱- باويړي = د ناروغې بيا تاندېدل، ۲- کاني = شندې غاړې، ۳- تبې = د کټي تبخې

خپل عمل بری بښــن دی

خپل عمل په غاړه پــړې کړي

څښتن ظلم تــیری نه کړي

هرڅوک خپله ډیوې مړې کړي

د فــرعون دکور له درنــده[1]

کلیان جګې نــېزې کړې

په مسور[2] وباتورنه رنګوي نوکې

د تنزړو تودې وینې یې مسوروي

د ننګیال کړلي خېژي ، سمسو یري

میړې ولاړ او سینې خړې که سوسر[3] وي

د دوران تابیا د هغه چا دوس ده

په غ ښتنو ژوندون چې یې نظر وي

د تاریخ تول نرزوی پرې کونه سېي

چې مدام د ننګیالو مومتی لښکر وي

منکران به خوشحق د لارې تښتي

د هر یو لار به آخر پدې خیبر وي

۱- درنده = غولی - جوس .

۲- مسور = دنوکو رنګ - نیل پالش ، ۳- سرسر = دوکیاکېدونکی اور .

○

کلیمه لوی چیناګر دی تل ترتله په غوږ ځنګ
سوسرونه پرې اسپرلین دي سیمه سیمه پرې ګلرنګ

○

دکشرمشرفرق خوخود وی
څښتن لوړ دی او ورپسې ته یې
دیونه کېچ یې په نور وبــــره
هغه قجیره، څواکمن مېړه یې
چې دی خویونه د هغه خپل کړل
هله په ولېږي، هله به شته یې
څکه دې غوره پخپل سراخلي
دهغه مت یې، دهغه کړه یې
دهغه مل یې، په زړه بسیل یې
له سین زرغونه بربوکېنی نه یې
په سپکو کانو چې ځان دې تولې
دا له خپل ځایه لا خبر نه یې

ا- غوره توریتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

○

په درست عمر کې بوږنه[1] دې نه ده کړې
دادې بازدې وهنده او دامیشکار یې
یو قدم له خپله ځایه مخکې نه شوې
د کانې غوځکې یې ټول عمر په لار یې
نه دې برید، نه دې ولجه، نه دې مبنود څه
هسې لوټ[2] یې او د ځمکې په مخ بار یې
څه که ځان په سر و مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کټ بنګار یې
حج، مو ځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې او س هم زناري یې، بت ګزار یې
لږه پښه و نیسه فکر له ځان وکړه
چې دا ولې له همه قامونو خوار یې
چې هم دغه مذهبونه دې امساوي
لکه هوندله کړنګونو به غوزار یې

○

د غلیمانو په مسودو نـــن
چې زنارونه و، هغه تسپې دې

۱- بوږنه = لومړي ښکار کول، ۲- لوټ = بې هډوکو ځاندو.

کتاب کښلی، باطله کړي

دکتاب مینځ نن هغه کیسی دي
انځور هم هغه خدای انځور دی
ولې پرې شوي پوچ کښیدې دي
چې خلیلانو راړنګ کولې
دامتیانو هغه کعبې دي
داچې یې زور دکلیمو خیژي
چې ویخ یې کورې بې کلیمې دي
دمذهب شروتې لیندې په لاس دي
ځکه یې ویشتې تل مُوندې دي
چې حق ننګي وه ځلمی وغشی
چې بې ننګي شوه ځلمي ډُرمې دي

O

دباتورو دور تېر دې هر
لړه ناسته یې په ځاله
دشړوند بړد[1] کې، راځي پتې[2]
دنصیب لیک ته اتاله
چې نیستي په هستي مار[3] یا
څه به خلاص شي له زواله

۱- برد = سیالی، ۲- پتې = وروستی، ۳- مارل = حسابول.

چې يې ټکره کليمه ده
ولې نه دي ټول را ټـــاله؟
بازداري دي خپله ستايي
په دېوال له تش پېخـــاله!!
په نزي باران پسخه شـي
اوم غـرڼ لوښې ګلاله!
د بل ګټې ته په طمـــع !
هيڅوک نه ګټي يې تالـــه

خواږه بر سپره کا، تراخه به ورک شي
چاپېرښولنه که هرڅوترخـه ده
تيرې به وي ترهغې ځـلې ځلې
چې دي ډيوټ باندې ډيوه څومره ده
حُجره، جُمات کې يې ريښتيا وويـل
له يو مخيزنه ولسيا خپـه ده
د رابيا کې بورجل ته ځان رسوه
که لار د سر وغنو چا په چا په ده
د صبا لاره څوک د ب کولی نه شـي
مننه دا وخت ته که توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېږنی وویل
دا د بې‌رنګۍ لارې لومړی کړېږه ده

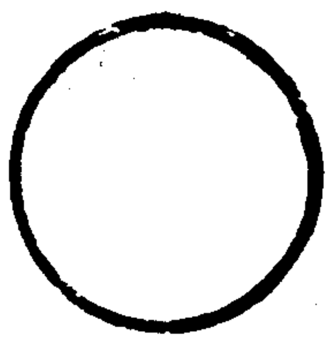

ښه عمل «زه یم» ږغون کړي
بدعمل د «زه یم» ږنګ شي
چې په «زه یم» شهسړی[1] شي
دوه جهانه یې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخی شي دوږنګ شي
بیا د «زه یم» ږوندا نه دی
چې کالبوت دخاوږو ږنګ شي
چې سمسوری «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې دخدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که دچا ننګ شي

---

[1] شهسړی = سترسړی - لوی سړی.

کښېنده پرې ستا عمل دی
که دې "زړه یم" سرانځور دی
شو سړ هسکه دلې هوړې
چې په "زړه یم" کې سمسور دی
چې ځوانکه[1] یې شي تورکې
تش لمنی، هم مختور دی
ای د خېټې غم خوړکو!
خېټه هم، خوږوند څه نور دی
دې آدم، آدم په زړه یم
بې له زړه یم د آخور دی
چې د تش نس او د نوس شي
سړی ذات پورې پېغور دی

د مېړونو تېرو تورو چوړنګ یو پل
د اَني په امبالي چې غورځېدل
د هغو ښارو بڼه الـــوزي
سرچپه چې جوړه باز ته نېغېدل

۱- ځوانکه: د زړې یا تخم هغه شونی تیا چې زرغونه ترې کېږي.

د هغو په طبيلو خروڼه رغبستي

چې له حق ځني ناحق ته اوړيدل

چې خوړلي سوګندونه يې د وفا وو

دار يې يښي په اوږو وګرځيدل

د ړندو کلي کې کراني خر ميړي وي

او لالونه په سوپيا کو خرڅيدل

د کليم په برخه دا رنګې مړژواک و

چې له واکه بې واکې ته پسخيدل

د ميړونو پولادي متې سنګر وي

تور بريښنونه يې شملې د قام د سروي

په پوړونو د جمات خوبونه نه کړي

يرغلونه د باطل چې يې په سروي

د ميړونو نغري کوندري شريک وي

شيخ ملي دوتريې واړه يو دوتروي

مخور د زماني هغه تومن دی

چې پرانستي يې په درستي نړۍ وروي

د نړم چينه به يې هم چيرې تاند نه کړي

چې پخپله روستي ځبلي د نښتر وي

په نېزو کې یې د وړانګو ستوري ولاړ شي
ننګیالي د نمر خاته ختلي نمر وي

که د ینګان لري هر څو ستري وزري
لوي ماري د باتورو په ځیګر وي

چې کاسیر وي په پړوني کې بربنډ وي
حیا خپله حیاناکو له څادر وي

پردې بد شي د کتوي خپلې ننګولي(1)
بدي کړوني خپلو بدو له اشر وي

د مېړونو د ښکوټ هم دغه دود دی
یا د هیر ټول ماڼ یا ټول نه وي

○

چې یوه یې مفکوره وي
او له دې نه په ادب وي
په سر کې کُنجي(2) لاس وي
په توده کې یک(3) جلب وي

○

نه نوره د کائنات ده   نه د ښوند دستوراو لاره
چې یو خودي په وله(4) وي   او د نورو برخه خواره

۱- ننګولي = پخکړي - لمده بل، ۲- کنجي لاس = خپلو کې کلک لاسونه ورکړي.
۳- یک جلب = چې آسونه یې ښنک ترښنګ روان وي، ٤- په وله = ماڼ - هوسا.

د میړونو لار[1] لومړی توری وهلی دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ویشکر شي

د میړه نیکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې مېټې بډې را کاڼي او نسر شي

د قام مشر هم د قام په جامه بوّیه[2]
چې ولس یې د شړې وي، شړیور شي

ځوانه که ببر شوی اباسین شي
شاه ځلمي ورته پنبې ښنجې کړي تورغر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خو هسې خلقې خوشې ککر شي

د سینا په دوڼه پنډ ټول سر ببری
دیوې دوڼې ترڅه یو تبر شي

برغو[3] پوک وهه، ډنګ ورکا نغارې له
د اخوا ره واره بنجخې[4] که لښکر شي

۱- لار = قانون، ۲- بویه = پکار دی، ۳- برغو = ښکر - تورم،
۴- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دونې بوټي سرغوټه وائي.

په توربرېښ چې په میدان کې جنګیالي وي
سرشېرې کې یې وتلي ننګیالي وي
په خپل کور کلي کې د هر خلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نومیالي وي
چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي
کلیمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د میړونو خو هم دغه دوه کالي وي
که لوی شی دی هغه منډ دابدالي دی
په دا څه که د چا توره ابدالي وي
په سومنات دغوا بین په خوله بانګ وایي
چې په ختهکې یې ګډه بلالي رض وي

بازداري پوري پیغور شولي بازداره
باتورزي دې قوشخانه کې تپوسان شول
په ټولنه کې رڼا پوښتي زانغله
که وګړي ټول د سیلمې نه حاجیان شول

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدي شغروکي يو څوکه کليمان شول

چي دېوي يې ستا پلرينې واخستلې
د ميري له ځايه پورته شو آتيان شول

د همت سپاره دي وبوګنېدل هسي
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول

زمريالي له خپلي ماري پرشانه شو
په داغه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

○

اى تورانکى اوردزره ونولـه
ستا يوه کوکه ورکېدلى نه شي

تره شلونه دازغو که وي تل
د ستر ګولاره څوک نيولى نه شي

د ګيدړانو په اور روکي چري
د زمري غورمب خطا کېدلى نه شي

چي شي لاس بري د فطرت په لاړو
په هغو چرګ را پرېوتلى نه شي

د نن په ګټه چي بې سود کړېدى
د صبايي ميدان ګټلى نه شي

(c) kitabtoon.com: The Digital Library

چې له دې ځمکې پوره نه شوې نړۍ
خبر د بل نړۍ راوړلی نه شي
په شاه میره یې انګازه شوې ده
که یې بنجخی نس لیدلی نه شي

چې د لیچو زور پیدا کړي توره دار شي
چې چنګېز یې وتړي نو هغه لار شي
چې وسلو مټو سره کلیمه نه وي
که د غر پشان تومن وي تار پتار شي
له دستور دکاټنا ته ځنګ وځښتي
د کندو انبار شته من قامونه خوار شي
بې وسي په دنیا لویه کوتاهي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لویې میړانې شي کولی
چې د خیښتې د غمونو نه وزګار شي
خوارې بویه خو په حقې لارې بویه
خړوګ کله په خولو وینو چنار شي
ته پخپل بخرکې ولې ناویسا یې
هم بخرکې چې خوندې کړې سور انګار شي

شنه راستي د سروي هيڅري خيم نه خوري
که پرې تېر د خزانونو تر بسيار شـــي

○

د باطل د وير تڼکي خو کليمه ده
له نيمګړو مفکورو هيڅ نه وير بږي
د پرقا مونه به د ځمکې له مخ ورک وو
خود تکه سره تيغ نه وېزى کيږي
زيږي[1] ټول سمسوريږي د څوخت تر منځ کړي
تلوار ګرندو! ديګ پوار باندې تود بږي
پلويانو د روسوا ولينن! واورئ
دا زېږى ستاسو په وړاندې به نوربږي
بنستونه د زړوندون په يو حال وي
ادا بنې مګر له وخت سره نوربږي
ټول بدلون يا نه بدلون زړوندانه ندى
خوارهغه دى چې يو لور ته ځنګز نيږي

○

په شونګار دا باسين چې شوى پورته
ولې چپ يې د ماښکي سندره نه کړه

۱- زېږى = زيږى.

تا ړاکونه د خزان ړکونه تېر شول

خو د سړوي شنه جامه یې زړه نه کړه

چې ریښتیا ویل د کومو خولو توره وه

برېښه دار یې له ریښتیا و بله نه کړه

راغلل ډېر انقلابونه د لې هوري

ولې د رسته یو سالار کلیمه نه کړه

مېړني په مېړني پسې لوګي شه

خو باطل سره تود یې سره نه کړه

تېروتړو، تهمتونو او خوړېې هم

هیخ کچه د ریښتیالو عقیده نه کړه

چې د سرو وینو پیاشي پکې څلیږي

شاه ځلمي هم په هغو لاړو چلیږي

سر سجدې د جماتونو په پوړونو

د مېړه په یوه هڅه نه ارزیږي

کګرې د کلیمانو وي تل هسکې

ښکروري کګرې ورته ټیټیږي

حقملان له زماني وي پېرې مخکې

خلق نور د زماني په دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګېږي دي

غل د رغل به له جنګ غالي پشا کېږي

نه دي خپله غاړه خلاصه په مړې کا

دي نه مه کوره چې کله صبا کېږي

دمېره له متو پا ښه — دنا حق جهان نسکور کا

په چینجنو روستو ګړ کو — بود هېره پورې اور کا

دا خدایان د تینګي نه دي — ولې نه سترګې د بوّر[1] کا

دقامونو نوی ځمکه — د آدم تالېزه کور کا

دا دغو بنو تش لوتو نه — په ځلقا د جسو نور کا

دخښتن په ګنبد وکې

خپلې چارې دې انځور کا

په تیرو تورو برغند ځي

نڼکیالي ځي په خپل منده ځي

د مېره د خولـــــــو وږم

د سپرلو له ګرده ونده ځي

---

۱. بور = نهري.

له ښبتنه چې هم غبن وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟

هغه پېښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي

د تسپوخاوند ته خبردی
که ځي دارله، لونه ځي

وسپينيږې خَتي[1] را وړه
د کلپانو آخر کنده ځي

چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

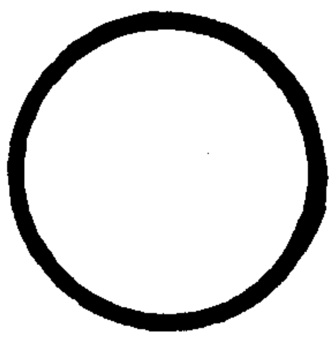

چې له اوره لاشه موې
څه يې وېره بيا له اوره

زړې مات وړوکي کوړ کړي
شي همغاړي له شهکوره

په چرسو[2] به تر خو سود کړي
کائنات ځني پلن پسوره

د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

1- خَت = کميس - کمیس، 2- چرسو = تنګ ځای

سرښيره تل پاتېږي

خير دي نشته سرښوره!

د فطرت په هنداره کښې

له ښبښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی

چې ناځانه دی ناکس دی

په سيلاب غرونه لړېږي

څه ارزښت دلې د خس دی

يو په لس، هم يو په سل دی

پياوړی چې په جَس دی

د هوسو د غرالې[1] نه

د زمري ورتېره وس دی

په زرګونو دلو سرَږ[2] له

يو بڅری د اور بس دی

ګرندو پرې ښيره ګَل کړه

دمبه وُ کاروان پس دی

۱- غراله = د هوسو سبل

۲- سرږ = يو وابنه

○

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام له کره کرکس
په درست قام يې ګولې
له پيرو واسې ګرګس
دوی ربنمين له سره واخلي
قام له پاتې شي يکرس
روږي د ب کاندی ولس ته
بيا کوی مانځه او دس
د بې وس وندې کوونکو!
وي تر څو به ستاسو وس
د «لاتر کضوا» وخت لند دی
لا کوئ هوا هوس

○

چې ښتکوی ظالمان شي
سينه يخه د جهان شي
چې خدايان په مخي پرېوځي
را او چت بنیاد مان شي

چې ځانګړې دوتن ورک شي
په توبنه لولنګران شي
کلیمه هله په پښو شي
د باطل پوربجل چې وران شي
زورداری کې ځاناځان وي
کلیمه کې تول یوځان شي

○

پدې شخړو پرکښو کې
هم هغه ځلمي انځور دی
چې د تول نوغی دخیره
همه چارو کې حقطور دی

○

پور په جسو شه بیا ګوره
چې یو تن ځنګه لښکر شي
د میړه له چارو برېښي
په تندی اخستي غر شي
هر د هغو بر خینرتیا ده
چې خرد ګ پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پرې تل سحر شي

چې ښروندی وي د ښکار ځله

تودې وېنې خود ښهپر شي

زمرین ګواښنه شاه ځلموته

سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړېږي دو رمې دي

ځکه يې غشي بې پلې دي

چې له باړ چېتو ته ناست دي

پېغالونه يې ولجې دي

ولسات لکه تنزري

د ښکاريانو په ښچې دي

د بل مخه يې پتوله مخه

پرکني نه دي ترمې دي

د نمرود وسيلي وايي

له آنړيې عقيدی دي

چې نومړی په سرو دي

د سروتشي پيښې دي

د باتور تخښې يې نشته

لا ملخي توپې جوڼې دي

د یو شرق زغملونه دي
دا پڅي دومره اومي دي
پکې زه یم بوده نه شه
وجود تښي تنستي دي

○

د آدم ځانګړې ، زه یمه لکه حق صمد احد دی
تن زانه دی ولې زه یمه لم یلد ولم یولد دی

○

د هر ذري په درون کې د خپل ستر وجود انځور وي
تېغ ، تنه ، څانګې ګلونه یې هر کامونه په خپل لور وي

○

دیکونکه برید مېرونه نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لړنه دي که ساره نه شي مټونه
لمن څه چې ، څادر خور کا د سپرلي دیر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پراوې شروند دي شخرې پراوونه
خوني څوني ستور تلیږي تازه نه کړه یو خونه
که تنها کوته کښېنې شي کوته به مزلونه
قدم تېز کړه ، چې غږېږي ستوره تلوکي جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورګزونه بېلکونه

چې په يو هسته پيوست شي
ذرې غونډې شي تور غر شي

وړانګه کډه شي په وړانګې
را دبره نوی نمر شي

چې حجرې غښتلي پاڅي
نو دهِک ځاندرو سحر شي

ننګ له ننګه چې کوشير شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي

چې سپينګير سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي

هڅې هڅې چې په ګوابښ شي
نو جوغې نوې په سر شي

شهسواران چې يک ځلب شي
د برډونو[1] لوی اختر شي

تور په تور باندې شي پورې
سترګې سترګې يو نظر شي

لاړې لاړې هر آسمان شي
چې همت همت وزر شي

---

(۱) برډونه = ولجې، مال، غنيمت.

د ژوند پټې شي مخ لوڅې

چې شو ګیر تیره نشتر شي

چې کټل بخښل توره شي

بیا آدم جنت ته ورشي

چې د عقل سپاره وینښ شي

پوچ خدایان هله ډېر شي

○

د وجود توره زیږون دی اود «زه یم» نوښتون دی

نوښتون کړه د ژوند تره نوښت «زه یم» له پاخون دی

○

یو غورځې دی اباسین دی غرونه غرونه دی یو ږیز دی

یوه هڅه دی سپوږمۍ ده یو ږغل دی ستورتلیز دی

له تش سور لاس اوچت شوی اوس د هرغوره غوریز دی

ستا د توري له ټکوره کائنات تول سندریز دی

غره راغه دې له همته ګل لمنې ګل مخیز دی

لا د ژوند غرمه ده لري

د اخو اوس لا سوړ کېز دی

که د ښروند نقشونه د پر دي
ته د واړه ښروند انځوري
نور ښروندون دي همه پلي
همړ یو ته یې چې شهسوري
واړه ستوکي یو یو رنګ دي
ته له رنګه سپرلي طوري
د هوسی په سترګه د نښه
همړ باتور کسی د بوري
د ذري په ځانده نمري
په قطره سمندر سپوري
ته په ځمکه کې آسمان یې
په سره او بوکې اوري
د لښي سره پیاځه[1] یې
لا ښه تور، همت کوري
چې راغونده شي موتي خاوري
کائنات شي چې ورخوري
د حجرو په ارونګه کې
له ظاهر لمیده څه نوري

۱- پیاځه: د ښاتو ډک ګبین

نور کورونه په تا تنګ دي
نه هم سیال د خدای د کور یې

مفکورې به دوهرې پوچ شي
د دې یو کلیمې وړاندې
چې یې بنسټ سندرې وایي
په صبا یې وایي ساندې

په ټولنو کې زرغونه
دا ډیوې او مشالونه
د سر هنګو شاه ځلمو دی
د خولو وینو رنګونه
د شاه محمود الامې یې
اسمانکه سنګرونه
ګنبدې یې د ګړاو دي
ویر سپیرلي شالیزارونه
د ناغوسترګو شوګیر یې
شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګر بز یې
خوړې او ګړې شولګرونه
د عقلي مبنود رشه یې
هڅوبونه، تهذیبونه

د ځلې د نرګس غږن دی
پسرلی یې تا نګه راتلی شي
په اړکه چاپیریال هم
انقلاب زرغونېدی شي
عکسمته پرکنو نه
مله د لارې تولیدی شي

میړه مل که د ښمنستن دی — له ښمنستن محکمې کېدی شي
د تیرواز غوله تخرګه — نوی نه وتدراستر کېدی شي
د فرعون له خپله درنده
کلیمان را پاڅېدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دی — لا د پرلرې له خپل ړکۍ دي
که په تومنه باتوران دي — لا په چاروکې لولکۍ دي
فلسفیان یې هلکۍ فکره — لا، له زړه یې بې درکۍ دي
په دې ویرلوی کائنات کې — په یو ځمکه، نمرتاوکۍ دي
که خپلواکه د پرځان بولي — چې یې ګوري لا بل وکۍ دي
د شپانه ښاریې لا نه زده — شرمخان د خپل کنډکۍ دي
لا یې عقل د پرکچبه دی — لا په د پرجهلو نوکلکۍ دي
د سرښوره نغوتکو — په لاسونوکې لینزکۍ دي
ز بېبنا کیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولکۍ دي

لا په سر یې فرعونان شته — لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دي — لا دو چې د پرخدایان شته
د ولاړې ځکه نه شول — چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحا خبري لا لند پاري مذهبیان شته
خلیلان شړونې کښېږي د آذر لا لښکریان شته
هر ښوونت ته کفر وايي لا مغ ختمي زناریان شته
قلمونه په اور سوځي لا د علم غلیمان شته
آدمتیاله لا یو خوب دی لا د قام، خاوري بتان شته

سړیتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کیږي
د ښتن او د خپل زه یم
په اړیکو چې رسیږي
وخت به اخلي دا حیوان چې
د سري په پښو پاڅیږي
وخت به اخلي پوچ خدایان چې
د بربري، نسکوریږي
او د جهل کتابونه
د خندا توکي جوړیږي
وخت به اخلي کائنات چې
ستر آدم ته بیا تیتیږي

د آدم په پاڅېدوکې
لا د دېرو پېرو ځند دی
د دې دوو پښو څاروی ته
لا په څټ کې لوی کولنه دی

ته په ښتول کائنات برې خوله ځانه بې خبرېې
ملغلره یې په زه یم که سیپۍ په تن بهرېې
په یوڅاڅکي کې توپان یې په ذرې د ننه غرېې
بر سېرنه که لا ک بنکارې چې په جسم شې نو بهرېې
ستا تو بری توره دې "زه یم" هم په "زه یم" ولجه کرېې
که ورستی راغلی کاروان کې خود وړه کاروان سرېې
مینځ هستی ته دې پام نه دی د بهر هستی په چرېې
لا نیمچه آدم یې ځکه لا د نیم ځان روزنه کرېې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور کرېې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سرې دی

الکتاب په ادم زړونی
لا زښودن آخرنی دی
که هر څو مره لږ غونی دی
خو هر زن کې صبانی دی

حق لا اوس هم نا ویلی
که ویلی دنـدلی دی
فرعونی دی په خمار کې
ناز پیرېږی کلیمی دی
چرګ پر پوتی سیلاب زوځی
نوح پلوی بې بېړی دی
د کعبی سپایان جوت نه دی
آتیوان بیا په غدی دی
یو مذهب دکمتې نه دی
دالیندی واړه بې ژړی دی
خلق خبتې د بتکور دی
ځکه ښځې آذری دی
ناپوهی د هر وګړی
په وګړی په غدی دی

مفکوري پوچې نيمګړي
ښکيلکونه، تيزندی دی

چې خوندي دي کړه وړه شه
چې دي وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
د باتوروجس يې بايلل
چې د چټو وهندي شه
پولي پاتې آدم وخوري
چې د پولو ځای بندي شه
دخليع پري ته وتی
د بُتانو وهندي شه
څاتونګ د اسمان وخوړ
څوک ځغلا په ګرېندي شه

شوندانه ټول يو ځانيز دی
که هرڅومره ګڼ رنګين دی

PROPERTY OF ACKU
7550

مخ د ټولو په سیو مخه
که هر ټوکی بل مخیز دی

په یو بم په زیر جبار وځي
داریاب که زر تاریز دی

لاړي لاړي یوشهلاړه
ټل ټلی، یوشه ټلیز دی

ستور ټلیز ستور ټلیز کور کور
کائنات یوشه کوریز دی

پدې دومره هِک ځاندره کې
ځمکه ناشې غوندې څیز دی

خو ځمکڅزي په شونې تیاو
د همه ژوند د توزیز دی

په تنزومت کیراو کړه
شیش بیا واخله ویږجهان ته

چې ذره په ولکه واخلي
متی راښکه بیا شلمان ته

ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړي وباسه آسمان ته

له بېلې درياب ته واوړه
له تنګي نه پلن دامان ته
غوږکېنه په لينده کړه
بيا ورکښېوژه ښخ کمان ته
له سېرغوږدې د پېژند وکړه
لاس کړه اوږد نمروښان ته
پوهه بوځه څېرکتيا له
څېرکي راښکه ايمان ته
په نړۍ ورخوره يدوکي
ګرځېدلى اوسه ځان ته

PROPERTY OF ARIC
Established
19..

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library